

Digitalizacija u hrvatskim knjižnicama: što nam sve govore podaci

Sanja Lapiš i Matilda Justinić, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Uvod

Poster analiza dva skupa podataka: podatke prikupljene anketom (2018.) u sklopu preliminarnog istraživanja za potrebe projekta E-kultura i podatke prikupljene kroz Sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica.

Izvori podataka

Anketa

Anketa je provedena 2018. godine u svrhu prikupljanja podataka za pripremu projekta E-kultura. Obuhvatila je veliki broj različitih ustanova od kojih knjižnice čine znatan udio uzorka. Od 49 knjižnica koje su zaprimile upitnik, njih 37 poslalo je svoje odgovore što čini odziv od 75,5%.

odabir građe

Građa koja je većini knjižnica prioritetna za digitalizaciju je osjetljiva građa i ona koja nestaje kao i građa koja je vrlo tražena.

59%

knjižnica ima građu spremnu za digitalizaciju

skeniranje i obrada

Sve knjižnice koje su odgovorile na upitnik, nabavljaju uslugu digitalizacije građe u najmanje jednom dijelu procesa digitalizacije. Uz to njih 51% samostalno digitalizira građu.

samostalno digitalizira

nabavlja uslugu digitalizacije

0 10 20 30 40

metapodaci i pristup

Mnoge knjižnice još nemaju sustav za upravljanje metapodacima, većinom zbog nedostatka informacija o takvim sustavima ili zbog nedostatnih financijskih sredstava.

73%

knjižnica nema sustav za upravljanje metapodacima

87% knjižnica korisnicima osigurava potpun ili djelomičan pristup digitalnoj građi.

pohrana

Knjižnice najčešće imaju trajnu pohranu građe u digitalnom ili digitaliziranom obliku, no zabrinjavajuće je što se pritom pretežno koriste mediji poput HDD-a i DVD-a koji su osjetljivi i relativno kratkog vijeka trajanja.

68%

knjižnica ima neki oblik pohrane digitalizirane građe

U budućnosti se većina knjižnica vidi kao korisnik usluga digitalizacije građe (nabava usluge digitalizacije od druge institucije).

Statistika

Od 2019. godine, prema Zakonu o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti, knjižnice "su obvezne prikupljati statističke podatke o svom poslovanju i unositi ih u sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica [...]". U tom Sustavu prikupljaju se i statistički podaci o digitalizaciji - o količini digitalizirane građe u knjižnicama te o količini prinovljene digitalizirane građe. Prema dostupnim podacima, slijedi da je u razdoblju od 2018. do 2020. godine ukupno 141 knjižnica dostavila podatke o digitaliziranoj građi u fondu.

U razdoblju od 2018. do 2020. uočen je trend porasta ukupnog broja knjižnica koje u fondu imaju digitaliziranu građu. U 2019. i 2020. prinovljeno je gotovo 20 000 digitaliziranih jedinica građe.

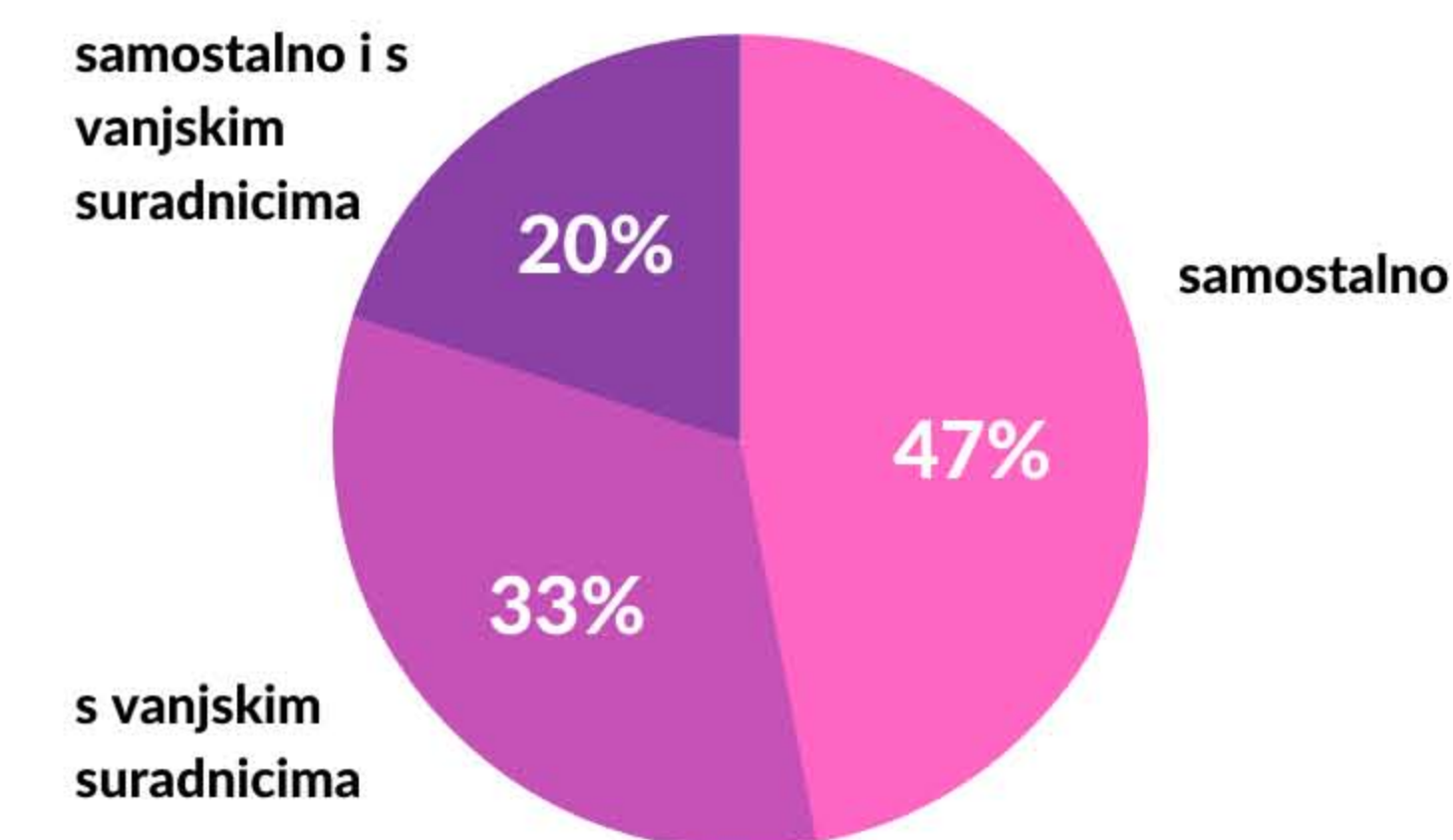
Prema podacima za 2020. knjižnice u knjižničnom sustavu RH raspolažu fondom od preko 100 000 digitaliziranih jedinica građe.

Podatak o prinovljenoj građi (digitaliziranoj unutar ili izvan knjižnice) donosi informaciju o tome kako knjižnica digitalizira - samostalno, s vanjskim suradnicima ili koristeći oba načina. Stoga slijedi da je u promatranom razdoblju 47% knjižnica u potpunosti samostalno digitaliziralo građu.

Sve više knjižnica digitalizira svoju građu

2018	22%
2019	24%
2020	28%

Digitalizacija građe u knjižnicama...

Zaključak

Prikazani podaci iz ankete i statistike ukazuju na sužen opseg podataka koji se prikupljaju u Sustavu jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica te važnost obuhvata različitih aspekata procesa digitalizacije kako bi se mogle donositi kvalitetne strateške odluke i planirati razvoj.